

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

รหัสวิชา/ทักษะ ท๓๑๑๐๑ ชื่อวิชา ภาษาไทย ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระ/ทักษะ ภาษาไทย

ภาคเรียนที่ ๑

หน่วยที่ ๑ ชื่อหน่วยการเรียนรู้ หลักภาษาไทย เรื่อง คำราชาศัพท์

จำนวน ๓ ชั่วโมง

กลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

วันที่สอน.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

๒. ตัวชี้วัด

๑. แต่งประโยคและบอกความหมายของประโยค
๒. ใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลรวมทั้งคำราชาศัพท์
๓. เลือกใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์/อิเล็กทรอนิกส์

๓. สาระ/เนื้อหา

เป็นภาษาที่กำหนด และตกแต่งขึ้นให้สุภาพ และเหมาะสม เพื่อใช้พูดถึง หรือพูดกับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ปัจจุบันนี้หมายถึง คำสุภาพที่ใช้กับบุคคลที่ควรเคารพ การรู้เรื่องคำราชาศัพท์เป็นการเรียนรู้ในการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามกาลเทศะ และฐานะของบุคคล ภาษาไทยได้กำหนดคำราชาศัพท์ขึ้นใช้ และมีวิธีการใช้ตามระเบียบแบบแผนของภาษาซึ่งนับว่า เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่แสดงออกทางด้านภาษา

๔. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคำราชาศัพท์ (K)
๒. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของคำราชาศัพท์ได้อย่างถูกต้อง (P)
๓. เพื่อให้นักเรียนสามารถนำคำราชาศัพท์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (A)

๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- ซื่อสัตย์ สุจริต
- มีวินัย
- ใฝ่เรียนรู้
- อยู่อย่างพอเพียง
- มุ่งมั่นในการทำงาน

คุณธรรม ๕ ประการ (โรงเรียนคุณธรรม)

- ความพอเพียง
- ความกตัญญู
- ความซื่อสัตย์
- ความรับผิดชอบ
- อุทิศการณคุณธรรม

รักความเป็นไทย

มีจิตสาธารณะ

๖. กระบวนการจัดการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ ๑

ขั้นสร้างความสนใจ

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. นักเรียนดูตัวอย่างข่าวในราชสำนัก <https://www.youtube.com/watch?v=esRHVbHjOWU>
ครูถามนักเรียนว่านักเรียนรู้จักคำไหนบ้าง จากนั้นครูนำคำราชาศัพท์ที่เตรียมไว้ติดบนกระดาน และถามนักเรียนว่าคำราชาศัพท์บนกระดานมีความหมายว่าอย่างไร

เสด็จพระราชดำเนิน พระราชทาน พระราชดำรัส พระราชดำริ

๒. นักเรียนสนทนาเกี่ยวกับความหมายของคำราชาศัพท์และบุคคลที่ต้องใช้คำราชาศัพท์ว่ามีบุคคลใดบ้าง

ขั้นสอน

ขั้นสำรวจและค้นหา

๓. แบ่งนักเรียนออกเป็น ๓ กลุ่ม ค้นหาและศึกษาคำราชาศัพท์ ตามหัวข้อต่อไปนี้

- ๑) คำนามราชาศัพท์
- ๒) คำสรรพนามราชาศัพท์
- ๓) คำกริยารราชาศัพท์

พระราชดำเนิน

พระหัตถ์

พระ

ใต้ฝ่าพระ

พระราช

ทรงพระ

เกล้ากระหม่อม

พระราชทาน

๔. นักเรียนแต่ละกลุ่มหาคำราชาศัพท์ที่กำหนดให้ว่าจัดอยู่ในกลุ่มใด

๕. นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นหาคำราชาศัพท์เพิ่มเติมจากที่ครูกำหนดให้

ขั้นสรุป

ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป

๔. นำเรียนสังเกตลักษณะของคำราชาศัพท์ในกลุ่มของตนเอง ว่ามีลักษณะอย่างไร และรู้ได้อย่างไรว่าเป็นคำนาม กริยา หรือสรรพนาม

๕. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปลักษณะของคำราชาศัพท์

ชั่วโมงที่ ๒

ขั้นขยายความรู้

๖. นักเรียนแต่ละกลุ่มเล่นเกมทายภาพบอกคำราชาศัพท์ กลุ่มใดทายได้ถูกต้องมากที่สุดเป็นผู้ชนะ

๗. นักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมข่าวในพระราชสำนักประมาณ ๑๐ ข่าว แล้วนำมาติดในกระดาษขีดเส้นใต้คำราชาศัพท์ และเขียนคำราชาศัพท์ใต้ข่าวพร้อมบอกความหมาย แล้วรวบรวมเป็นสมุดข่าว

ในพระราชสำนัก พร้อมนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ชั่วโมงที่ ๓

ขั้นประเมิน

๖. นักเรียนทำแบบฝึกหัดคำราชาศัพท์

๗. นักเรียนทดสอบการอ่านคำราชาศัพท์รายบุคคล โดยครูนำคำราชาศัพท์จากเกมทายคำราชาศัพท์มาใช้
ในการทดสอบ

๗. สื่อและแหล่งเรียนรู้

๑. You tube

๒. อินเทอร์เน็ต

๓. แบบฝึกหัดเรื่องคำราชาศัพท์

๔. บัตรภาพคำราชาศัพท์

๘. การวัดผลและประเมินผล

จุดประสงค์การประเมิน	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
นักเรียนรู้จักคำราชาศัพท์ (K)	สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	๑๒ - ๑๕ ดี ๘ - ๑๑ พอใช้ ต่ำกว่า ๘ ปรับปรุง
นักเรียนบอกความหมายของคำราชาศัพท์ได้อย่างถูกต้อง (P)	นักเรียนทำสมุดข่าวในพระราชสำนัก	แบบประเมินการทำงาน	๑๕ - ๒๐ คะแนน ดีมาก ๑๐ - ๑๔ คะแนน ดี ๕ - ๙ คะแนน พอใช้ ๐ - ๔ คะแนน ปรับปรุง
นักเรียนสามารถนำคำราชาศัพท์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (A)	นักเรียนทำแบบฝึกหัดคำราชาศัพท์	แบบประเมินแบบฝึกหัด	

ลงชื่อ

ครูผู้สอน

(นางสาวจุฑามาศ ลีลาวัฒนพานิชย์)

ตำแหน่ง ครู คศ.๑

๙. ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ได้ทำการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้แล้วมีความเห็นดังนี้

๙.๑ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่

ดีมาก ดี พอใช้ ต้องปรับปรุง

๙.๒ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำเอากระบวนการเรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้กระบวนการสอนได้อย่างเหมาะสม

ที่ยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรปรับปรุงพัฒนาต่อไป

๙.๓ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่

นำไปใช้สอนได้ ควรปรับปรุงก่อนนำไปใช้

๙.๔ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ลงชื่อ

(นางสาวจุฑามาศ ลีลาวัฒนพานิชย์)

ตำแหน่ง ครู คศ.๑

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

๑๐. ความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการโรงเรียน

อนุญาตให้ใช้แผนการจัดการเรียนรู้ได้

ไม่อนุญาต เนื่องจาก.....

.....

ลงชื่อ

(นายวรพล ชูสีจันทร์)

รองผู้อำนวยการโรงเรียนนครราชสีมาปัญญานุกูล

จังหวัดนครราชสีมา

บันทึกหลังการสอน

๑. ผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....
.....
.....
.....

๒. ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....
.....
.....

๓. แนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....

(ลงชื่อ) ครูผู้สอน
(นางสาวจุฑามาศ ลีลาวัฒนพาณิชย์)
...../...../.....

แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วใส่คะแนนการปฏิบัติ หรือการแสดงพฤติกรรมลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุลนักเรียน	รายการประเมิน					รวม คะแนน	แปล คุณภาพ
		สนใจเรียน	สนใจเรียนและ สนใจแสดงความคิดเห็น	ให้ความช่วยเหลือ แก่เพื่อน	ให้ความช่วยเหลือ แก่ครู	ปฏิบัติตาม ระเบียบ		
๑	นายธนพล ใจวิศาลสถิต							
๒	นายณัฐภัทร ไม้หวัน							
๓	นายภูษิต ธนาภิตติชัย							
๔	นายธีรกานต์ หงษา							
๕	นายศุภณัฐ จารัตน์							
๖	นายวรรณันท์ ฤงพุดชา							
๗	นายอดิศร นพวงศ์							
๘	นายกิตติศักดิ์ ศึกษาดอน							
๙	นางสาวศิริธร จันทร์แก้ว							
๑๐	นางสาวนิราวัลย์ ชุมทอง							
๑๑	นางสาวณัฐวดี ชุมทอง							
๑๒	นางสาวนัญญพร เทียงคาม							

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(นางสาวจุฑามาศ ลีลาวัฒนพานิชย์)
ตำแหน่ง ครู คศ.๑

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ ๓ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ ๒ คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ ๑ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 - 15	ดี
8 - 11	พอใช้
ต่ำกว่า 8	ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วใส่คะแนนการปฏิบัติ หรือการแสดงพฤติกรรมลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ที่	ชื่อ-สกุลนักเรียน	รายการประเมิน								รวม คะแนน	แปล คุณภาพ
		รักษา ความสะอาด เรียบร้อย	ซื่อสัตย์ สุจริต	มีวินัย	ใฝ่เรียน ใฝ่รู้	อยู่อย่าง พอเพียง	มุ่งมั่น ในการทำงาน	รัก ความสงบ ไม่ทะเลาะ วิวาท	มีจิต สาธารณะ		
๑	นายธนพล ใจวิศาลสถิต										
๒	นายณัฐภัทร ไม้หวั่น										
๓	นายภูษิต ธนาภิตชัย										
๔	นายธีรกานต์ หงษา										
๕	นายศุภณัฐ จารัตน์										
๖	นายวรรณันท์ ถุงพุดชา										
๗	นายอดิศร นพวงศ์										
๘	นายกิตติศักดิ์ ศึกษาดอน										
๙	นางสาวศลิษา จันทร์แก้ว										
๑๐	นางสาวนิราวัลย์ ชุมทอง										
๑๑	นางสาวณัฐวดี ชุมทอง										
๑๒	นางสาวอัญญาพร เทียงคาม										

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวจุฑามาศ ถีลาวัฒนพานิชย์)

ตำแหน่ง ครู คศ.๑

รายละเอียดเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติอันพึงประสงค์และพฤติกรรมระหว่างเรียน

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	๓	๒	๑
รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ระหว่างเรียนไม่พูด/เขียน หมิ่นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ระหว่างเรียนพูดหมิ่นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	ระหว่างเรียนพูดและ ส่อสาร หมิ่นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ซื่อสัตย์ สุจริต	มีความซื่อสัตย์ พยายาม เรียนรู้ด้วยตนเอง	มีความซื่อสัตย์ พยายาม เรียนรู้ด้วยตนเอง แอบดู เพื่อนบางครั้ง	ไม่มีความซื่อสัตย์ คอยดู ของเพื่อนตลอดเวลา
มีวินัย	ทำงานเป็นระเบียบ ส่งงาน ตรงตามกำหนด	ทำงานเป็นระเบียบ ส่งงาน ไม่ตรงตามกำหนด	ทำงานไม่เป็นระเบียบ และไม่ส่งงาน
ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียนรู้ และตั้งใจทำงาน ที่ครูมอบหมายให้	ตั้งใจเรียนรู้ แต่ไม่ตั้งใจ ทำงาน และไม่สนใจคำถาม จากครู	ไม่ตั้งใจเรียนรู้ ไม่ตั้งใจ ทำงาน และไม่สนใจ คำถามจากครู
อยู่อย่างพอเพียง	ใช้ทรัพยากรในการเรียน อย่างคุ้มค่า เช่น กระดาษ ดินสอ ยางลบ	ใช้ทรัพยากรในการเรียนไม่ คุ้มค่า เช่น เหลาดินสอ บ่อย ลับบ่อย จนเกินไป	ใช้ทรัพยากรในการเรียน ไม่คุ้มค่า เช่น ชอบฉีก กระดาษ ทำผิดแล้วทิ้ง งานนั้น ขอกระดาษใหม่
มุ่งมั่นในการทำงาน	ร่วมมือในการทำงานกับ เพื่อนเป็นอย่างดี	ร่วมมือในการทำงานกับ เพื่อนบ้าง บางครั้ง	ไม่ให้ความร่วมมือในการ ทำงานกับเพื่อน
รักความเป็นไทย	มีมารยาทในการเรียน พูดจา ไพเราะ ใช้ภาษาได้เหมาะสม	มีมารยาทในการเรียน พูดจาไพเราะ ใช้ภาษาได้ เหมาะสมเป็นบางครั้ง	ไม่มีมารยาทในการเรียน พูดจาไม่ไพเราะ ใช้ภาษา ไม่เหมาะสม
มีจิตสาธารณะ	คอยช่วยเหลือครูและเพื่อน อย่างสม่ำเสมอโดยไม่ต้อง บอก	ช่วยเหลือครูและเพื่อนแต่ ต้องให้ครูบอก	ไม่เคยให้ความช่วยเหลือ ใคร

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
17 - 24	ดี
9 - 16	พอใช้
8 ลงมา	ปรับปรุง

แบบประเมินการทำงาน

รายการประเมิน	พฤติกรรมบ่งชี้				
	5	4	3	2	1
1. มีการวางแผนการทำงาน					
2. มีความพร้อมในการนำเสนอ					
3. ความถูกต้อง					
4. มีความคิดสร้างสรรค์					
รวม					

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๕ - ๒๐	ดีมาก
๑๐ - ๑๔	ดี
๕ - ๙	พอใช้
๐ - ๔	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(นางสาวจุฑามาศ ลีลาวัฒนพานิชย์)

ตำแหน่ง ครู คศ.๑

ใบความรู้ เรื่อง คำราชาศัพท์ ประกอบการสอนของครู

◇ ความหมาย

คำว่า ราชาศัพท์ มีความหมายว่า ศัพท์หรือถ้อยคำสำหรับพระราช ศัพท์หลวง ศัพท์ราชการแต่โดยทั่วไป หมายถึง คำสุภาพที่ใช้ถูกต้องเหมาะสมกับฐานะหรือสถานภาพของบุคคลต่าง ๆ ได้แก่ พระมหากษัตริย์ (พระราชฯ) พระราชวงศ์ ข้าราชการ พระภิกษุ และสุภาพชนทั่วไป

◇ ที่มาของคำราชาศัพท์

คำที่มาประกอบเป็นคำราชาศัพท์มีทั้งคำไทยและคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ เป็นที่น่าสังเกตว่า คำยืมมาจากภาษาบาลีสันสกฤต และภาษาเขมรนั้นเป็นคำราชาศัพท์มากกว่าคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น ๆ คำนามราชาศัพท์ที่มักประกอบขึ้นจากคำยืมภาษาบาลีสันสกฤต เช่น พระบรมราโชวาท พระราชกรณียกิจ พระเนตร ส่วนคำกริยารราชาศัพท์สำเร็จรูปมักจะเป็นคำยืมมาจากภาษาเขมร เช่น เสด็จ เสวย บรรทม สรง สรวล

คำยืมจากภาษาอื่นที่นำมาประกอบเป็นคำราชาศัพท์มีไม่มากนัก เช่น พระโอรน “โอรน” มาจากภาษาอังกฤษ “throne” หมายถึง “บัลลังก์” “พระเก้าอี้” มาจากภาษาจีน เป็นต้น ส่วนคำไทยแท้ที่มักใช้ประกอบกับคำว่า “หลวง” และ “ต้น” ให้เป็นนามราชาศัพท์ เช่น ข้างหลวง เรือหลวง ลูกหลวง ข่างต้น เป็นต้น

ข้อสังเกต

1. “หลวง” ใช้ประกอบกับคำนามที่เป็นไปได้ทั้ง สัตว์ สิ่งของ และคน
2. “ต้น” ใช้ประกอบกับคำนามที่เป็นสัตว์ และสิ่งของ ไม่ใช่กับคน
3. นามราชาศัพท์ที่ใช้ “ต้น” ประกอบ จะหมายถึงต้นฉบับหนึ่ง เทียบไว้สำหรับพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะ เช่น ม้าต้น ข่างต้น ส่วน ม้าหลวง ข่างหลวง นั้น หมายถึง ม้าของพระเจ้าแผ่นดิน ข่างของพระเจ้าแผ่นดิน

วิธีใช้ราชาศัพท์

◇ การใช้ทรง

1. ใช้ทรงนำหน้าคำนามบางคำทำให้เป็นกริยารราชาศัพท์ได้ เช่น ทรงกีฬา (เล่นกีฬา), ทรงธรรม (ฟังเทศน์), ทรงบาตร (ใส่บาตร), ทรงช้าง (ขี่ช้าง)
2. ใช้ทรงนำหน้าคำกริยาสามัญบางคำ ทำให้เป็นกริยารราชาศัพท์ได้ เช่น ทรงวิ่ง , ทรงยินดี , ทรงอธิบาย , ทรงยิง , ทรงเล่น , ทรงสั่งสอน , ทรงศึกษา
3. ใช้ทรงนำหน้าคำนามธรรมดา เช่น ทรงช้าง , ทรงดนตรี , ทรงศีล , ทรงธรรม , ทรงเบ็ด , ทรงแซกโซโฟน

- ใช้ทรงนำหน้าคำนามราชาศัพท์บางคำ ทำให้เป็นกริยาราชศัพท์ได้ เช่น ทรงพระราชดำริ (คิด) , ทรงพระราชนิพนธ์ (แต่งหนังสือ) , ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ (กรุณา) , ทรงพระผนวช (ออกบวช) , ทรงพระสุบิน (ฝัน) , ทรงพระประชวร (เจ็บป่วย) , ทรงพระสรวล (ยิ้ม) , ทรงพระอักษร (อ่าน, เขียน, เรียบเรียง)
- ทรงมี หรือ ทรงเป็น นำหน้าคำนามธรรมดา เช่น ทรงมีเงิน ทรงมีไข้ ทรงมีเหตุผล ทรงเป็นครู ทรงเป็นทหาร ทรงเป็นนักปราชญ์

6. คำกริยาที่เป็นคำราชาศัพท์อยู่แล้วไม่ใช่ “ทรง”

ตรัส (พูด)	ประสูติ (เกิด)	บรรทม (นอน)	พระราชทาน (ให้)
โปรด (ชอบ)	เสวย (กิน)	ทอดพระเนตร (ดู)	ตกพระทัย (ตกใจ)
เสด็จประพาส (ไปเที่ยว)	เสด็จนิวัติ (กลับมา)	ทรงน้ำ (อาบน้ำ)	ทรงพระพักตร์ (ล้างหน้า)

ข้อควรระวัง

- ไม่ใช่คำว่าทรง นำหน้ากริยาราชศัพท์สำเร็จรูป เช่น ทรงเสวย ทรงโปรด เป็นต้น
- ไม่ใช่คำว่า ทรงมี หรือ ทรงเป็น นำหน้าคำนามราชาศัพท์ เช่น ทรงมีพระบรมราชโองการ ทรงเป็นพระราชโอรส เป็นต้น ให้ใช้ มี หรือ เป็น เช่น มีพระบรมราชโองการ เป็นพระราชโอรส เป็นต้น

◇ การใช้คำ พระบรม/พระบรมราช, พระราช, พระ

- พระบรม, พระบรมราช ใช้หน้าคำนามที่สำคัญที่เกี่ยวกับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น เช่น พระบรมราโชวาท, พระบรมมหาราชวัง, พระบรมฉายาลักษณ์, พระปรมาภิไธย, พระบรมราชวโรกาส, พระบรมราชโองการ
- พระราช ใช้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, สมเด็จพระบรมราชินีและอุปราช เช่น พระราชโทรเลข, พระราชหัตถเลขา, พระราชเสาวนีย์, พระราชปฏิสันถาร
- พระ ใช้หน้าคำที่เรียกอวัยวะ เครื่องใช้ หรือคำนำหน้าคำสามัญบางคำที่ไม่มีราชาศัพท์ใช้ เช่น พระพักตร์, พระเศียร, พระบาท, พระแก้ว, พระมลา, พระกระยาหาร

◇ การใช้ราชาศัพท์ในคำขึ้นต้นและคำลงท้าย

- “ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า ลงท้ายว่า ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมของเดชะ” ใช้ในโอกาสกราบบังคมทูลขึ้นก่อนเป็นครั้งแรก
- “พระพุทธเจ้าข้าขอรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า....ลงท้ายว่า ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสที่มีพระราชดำรัสขึ้นก่อน

3. “พระมหากษัตริย์เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม...หรือ พระเดชพระคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม...” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสแสดงความขอบคุณที่ได้รับความช่วยเหลือ
4. “เดชพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม หรือ เเดชพระบรมเดชานุภาพเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม...” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสแสดงว่ารอดพ้นอันตราย
5. “พระราชอาญาไม่พ้นเกล้าพ้นกระหม่อม.. หรือ “พระราชอาญาเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม...” ลงท้ายว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม” ใช้ในโอกาสทำผิดพลาด
6. “ไม่บังควรจะกราบบังคมทูลพระกรุณา....หรือ ไม่ควรจะกราบบังคมทูลให้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ...ลงท้ายว่า ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ใช้ในโอกาสที่จะต้องกล่าวถึงของไม่สุภาพ คำกราบบังคมทูลจะต้องใช้ ฝ่าละอองธุลีพระบาท ไม่ใช่ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เพราะคำว่า ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เป็นคำสรรพนามมีความหมายว่า ท่าน เท่านั้น คำกราบบังคมทูลจะต้องใช้ ฝ่าละอองธุลีพระบาท ไม่ใช่ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เพราะคำว่า ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท เป็นคำสรรพนามมีความหมายว่าท่าน เท่านั้น

◇ การใช้คำนามราชาศัพท์

๑. คำนามหมวดร่างกาย เช่น

พระพักตร์ (ดวงหน้า)	พระปราง (แก้ม)	พระนาสิก (จมูก)	พระหัตถ์ (มือ)
พระเศียร (ศีรษะ)	พระเนตร (ตา)	พระกรรณ (หู)	พระโอษฐ์ (ปาก)
พระกร (ปลายแขน)	พระทนต์ (ฟัน)	พระนขา (เล็บ)	พระโสณี (ตะโพก)

๒. คำนามหมวดเครื่องภาชนะใช้สอย และสิ่งต่าง ๆ เช่น

พระสุพรรณศรี (กระโถนเล็ก)	พระสุพรรณราช (กระโถนใหญ่)	พระเต้า (หม้อน้ำ)
พานพระศรี (หมากพาน)	พระเต้าทักษิโณทก (หม้อกรวดน้ำ)	ถาดพระสุธารส (ถาดน้ำชา)

๓. คำนามหมวดเครื่องใช้ เครื่องประดับ นำด้วย “ฉลอง” “พระ” เช่น

ฉลองพระบาท (รองเท้า)	ฉลองพระองค์ (เสื้อ)	ฉลองพระหัตถ์ส้อม (ส้อม)	ฉลองพระหัตถ์ช้อน (ช้อน)
พระแท่น (เตียง)	พระยี่ภู่ (ที่นอน)	พระเขนย (หมอนหนุน)	พระแท่นบรรทม(เตียงนอน)
พระภูษา (ผ้าถุง)	พระกลด (ร่ม)	พระทวาร (ประตู)	พระสนับเพลา (กางเกง)
พระมาลา (หมวก)	พระจุฑามณี (ปิ่น)	พระมาลา (หมวก)	ผ้าซับพระพักตร์(ผ้าเช็ดหน้า)

๔. คำนามขัตติยตระกูล

พระอัยกา (ปู่,ตา)	พระอัยยิกา พระอัยกี (ย่า,ยาย)	พระชนก พระบิดร พระบิดา (พ่อ)
พระเชษฐา (พี่ชาย)	พระภคินี (พี่สาว)	พระอนุชา (น้องชาย)
พระขนิษฐา (น้องสาว)	พระนัดดา (หลาน-ลูกของลูก)	พระภาคิไนย (หลาน-ลูกพี่สาว,น้องสาว)
พระปนัดดา (เหลน)	พระภาติยะ (หลาน-ลูกพี่ชาย,น้องชาย)	พระภักสตา , พระสวามี (สามี)
พระสัสสุระ (พ่อตา)	พระมาตุลา (ลุง พี่ของแม่)	พระปิตุลา (ลุง พี่ของพ่อ)

◇ การใช้คำสรรพนามราชาศัพท์

ผู้ฟัง	สรรพนามสำหรับผู้พูด		
	บุรุษที่ 1	บุรุษที่ 2	บุรุษที่ 3
พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ	ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองธุลี พระบาท	พระองค์
สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมราชชนนี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี	ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าละอองพระบาท	พระองค์
สมเด็จพระเจ้าฟ้า	ข้าพระพุทธเจ้า	ใต้ฝ่าพระบาท	พระองค์
พระองค์เจ้า สมเด็จพระสังฆราช	เกล้ากระหม่อม (ชาย) เกล้ากระหม่อมฉัน (หญิง)	ฝ่าพระบาท	พระองค์
หม่อมเจ้า	กระหม่อม(ชาย) หม่อมฉัน(หญิง)	ฝ่าพระบาท	ท่าน

◇ การใช้คำราชาศัพท์ให้ถูกต้อง

- ใช้ **เฝ้าฯ** รับเสด็จ หรือ **รับเสด็จ** ไม่ใช่ ถวายการต้อนรับ
ใช้ **มีความจงรักภักดี** หรือ **จงรักภักดี** ไม่ใช่ ถวายความจงรักภักดี
- อาคันตุกะ** หมายถึง แขกที่มาหาอันเป็นแขกของประธานาธิบดี หรือแขกของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พระมหากษัตริย์ประเทศใดประเทศหนึ่ง

ราชาอาคันตุกะ, พระราชาอาคันตุกะ หมายถึง แขนงของพระมหากษัตริย์ประเทศใดประเทศหนึ่ง

3. **ขอบใจ** ใช้สำหรับสุภาพชนเสมอกัน ผู้ใหญ่ใช้กับผู้น้อย พระราชวงศ์ ทรงใช้กับคนสามัญ และพระราชา ทรงใช้กับประชาชน

ขอบพระทัย ใช้สำหรับคนสามัญกล่าวกับพระราชวงศ์, พระราชวงศ์ทรงใช้กับพระราชวงศ์หรือพระราชา ทรงใช้กับพระราชวงศ์

4. ในการถวายของแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ถ้าเป็นของ เล็ก ใช้คำว่า **ทูลเกล้าฯ ถวาย** อ่านว่า ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

ถ้าเป็นของใหญ่ ใช้คำว่า **น้อมเกล้าฯ ถวาย** อ่านว่า น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวาย

❖ ราชาศัพท์สำหรับพระภิกษุ

ไทยเรามีคำพูดที่ใช้กับพระภิกษุโดยเฉพาะอยู่ประเทศหนึ่งบางที่ก็เป็นคำที่พระภิกษุเป็นผู้ใช้เอง ซึ่งคนไทย ส่วนใหญ่จะรู้จักกันหมดแล้ว เช่น คำว่า อาตมาภาพ หรือ อาตมา มีความหมาย เท่ากับ ฉัน บางคำก็ทั้งท่านใช้เอง และเราใช้กับท่าน เช่น คำว่า ฉัน หมายถึง กิณ

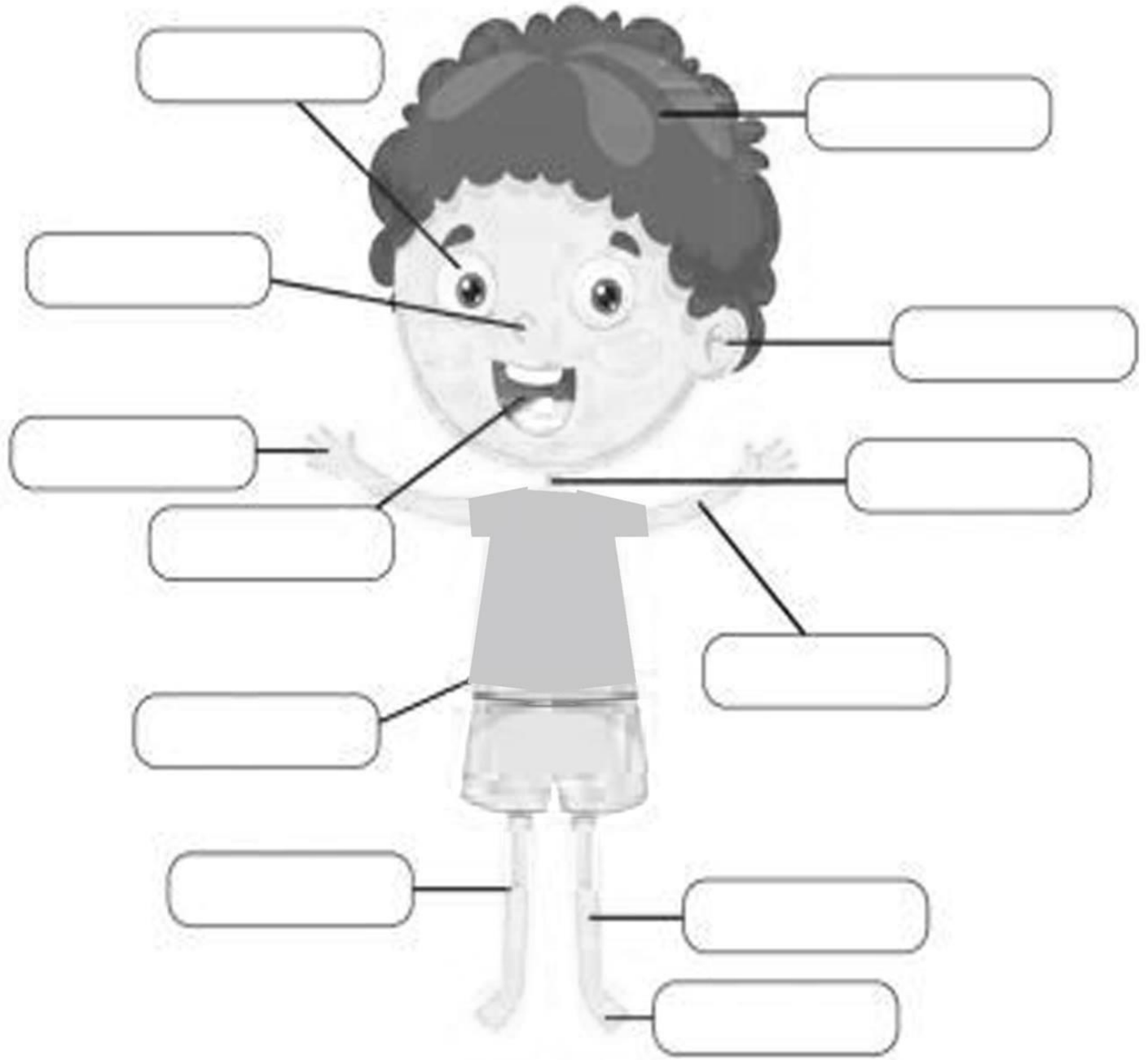
การพูดกับพระภิกษุต้องมีสัมมาคารวะ สำรวม ไม่ใช่ถ้อยคำที่เป็นไปในทำนองพูดเล่นหรือพูดพล่อย ๆ ซึ่ง จะเป็นการขาดความเคารพไปสำหรับพระภิกษุ เราจำเป็นต้องทราบราชทินนาม เรียกพระภิกษุผู้ทรงสมณศักดิ์ ของพระภิกษุเรียงลำดับได้ดังนี้ เพื่อที่จะได้ใช้ได้อย่างถูกต้อง

1. สมเด็จพระสังฆราช
2. สมเด็จพระราชาคณะ หรือ ชั้นสุพรรณบัฏ คือ พระภิกษุที่มีราชทินนามนำหน้าด้วยคำว่า “สมเด็จพระ”
3. พระราชาคณะชั้นรอง
4. พระราชาคณะชั้นธรรม พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า “ธรรม” นำหน้า
5. พระราชาคณะชั้นเทพ พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า “เทพ” นำหน้า
6. พระราชาคณะชั้นราช พระราชาคณะชั้นนี้มีคำนำหน้าว่า “ราช” นำหน้า
7. พระราชาคณะชั้นสามัญ
8. พระครูสัญญาบัตร, พระครูชั้นประทวน, พระครูฐานานุกรม
9. พระเปรียญตั้งแต่ 3 – 9

การใช้คำพูดกับพระภิกษุทรงสมณศักดิ์ ที่ผิดกันมากคือ ชั้นสมเด็จพระราชาคณะเห็นจะเป็น เพราะมีคำว่า “สมเด็จพระ” นำหน้าจึงเข้าใจว่าต้องใช้คำราชาศัพท์ ซึ่งผิด ความจริงแล้ว **พระภิกษุทรงสมณศักดิ์ที่ต้องใช้ราชาศัพท์มีเฉพาะเพียงสมเด็จพระสังฆราชเท่านั้น** เว้นแต่พระภิกษุรูปอื่น ๆ ท่านจะมีฐานันดรศักดิ์ทาง พระราชวงศ์อยู่แล้ว

ชื่อ _____ สกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำราชาศัพท์ หมวดร่างกาย

พระเนตร

พระนาสิก

พระศอ

พระกร

พระหัตถ์

พระกรรณ

พระบาท

พระเพลา

พระขานู

พระโอษฐ์

พระเกศา

พระอุทร